

CUPRINS

„ <i>Analize care invită la reflecții</i> ” (Prof. univ. dr. Ioan Ianoș)	7
Prefață (Metodă și metodologie; Specificul cursului; Cu ce începem?; Atenție la rezumate!; Exemplu concret de alegere a subiectelor)	9
PARTEA I	
LUCRĂRI PRACTICE ȘI REFERATE	13
PARTEA A II-A	
SEMINARIZAREA, bazată pe rezumatele din partea a III-a	23
PARTEA A III-A	
REZUMATELE CAPITOLELOR din Curs	25
Capitolul I. Introducere	
Rolul reliefului în economie și în atracția turistică; Unele probleme specifice raportului relief-turism; Relieful și peisajul geografic în turism; Peisajul geomorfologic; Drumetia și relieful; regiunea nodală turistică	25
Capitolul II. Terra și plăcile tectonice; Europa	
Plăcile tectonice; Placa Euroasiatică; Continentul Europa	30
Capitolul III. Țărmurile Europei și Marea Neagră	
Țărmurile Europei; Marea Neagră, țărmurile, geneza, curenții	33
Capitolul IV. Insulele	
Geneză și clasificări; Insulele europene; Insulele Mării Mediterane; Insulele din Marea Tireniană; Insulele din Marea Adriatică; Insulele grecești; Turcia (litoraluri și Anatolia)	37
Capitolul V. Porturi și litoraluri	
Porturi în fiorduri; Porturi în estuare; Porturi în Africa atlantică; Statul Africa de Sud	48
Capitolul VI. Forme și noțiuni ale reliefului litoral; delte	
Forme litorale de relief; Guri fluviatile inundate; Evoluția litoralurilor; Deltele; Hazarde litorale	51

Capitolul VII. Influența reliefului asupra distribuției podgoriilor în România	
Via, vinul și relieful (și turismul); Regiuni și podgorii; Soiuri și particularități ale vinurilor din România	59
Capitolul VIII. Geomorfositurile	
Geosituri și geomorfosituri; Geneza geomorfositurilor: Minerale și roci; Rocile; Rolul genetic al proceselor geomorfologice; Metodologia descrierii unor geomorfosituri	66
Capitolul IX. Învățarea prin practică de teren	
Rolul școlii și al geografiei; De ce practică pe teren?	74
Capitolul X. Unde facem practică?	
Ce este muntele?; Bucegii; Sectorul Piatra Craiului-Bucegi-Piatra Mare; Problema Depresiunii Brașov și văile antecedente de la Curbură; Suprafețele de eroziune din sectorul Piatra Craiului-Ciucaș.....	75
Capitolul XI. Morfositurile din Bucegi	
Glaciațiunea și morfositurile glaciare; Morfosituri periglaciare; Morfosituri calcaroase și carstice; Obiective morfo-peisagistice mari în Bucegi	79
Capitolul XII. Masivele care se văd panoramic din Bucegi	
Munții Baiu sau Culmea Baiu; Piatra Craiului; Leaota și Depresiunea Brăneană; Ciucaș-Zăganu; Turism și dezvoltare durabilă în arealul Ciucaș; Munții Postăvaru-Piatra Mare; Obiective turistice în Postăvaru, Piatra Mare și Depresiunea Predeal-Râșnov; Peisajele geomorfologice și morfositurile specifice arealelor Predeal și Râșnov	82
Capitolul XIII. Geomorfosituri variate și atrăgătoare (de văzut în Curs)	101

PREFAȚĂ

1. Metodă și metodologie¹

– *Cursurile universitare, dar și seminariile sau lucrările practice au în comun numai problematica generală (care trebuie respectată), nu și metoda sau metodele de predare, seminarizare și „învățare”. Acestea din urmă, ca și stilul manualelor sau al seminarizării, aparțin fiecărui profesor universitar și chiar studentului, dar urmărind scopul final, o însușire rațională și practică, de către studenți sau cititori, a esenței și logicii problematicii cursului, sau chiar a problematicii fiecărui capitol sau fiecărei lecții.*

Noțiunea de profesor universitar este o meserie, care se învață în și la o catedră universitară (departament), în ani de zile. Iar seminariile nu repetă papagalicește lecțiile din curs, cum cred unii. Aici nu este nevoie de argumente. Pe vremuri, profesorii cu un stil și metodologie proprii erau cunoscuți în toată țara (chiar și fără un CV public, sau o clasificare tip ARACIS); ba chiar erau asistați deseori, la cursuri, și de public.

– *La geografie, ca și la alte științe, există totuși categorii metodice generale (deși personalizate), specifice celor două mari grupe de discipline: geografiile teoretice și geografiile regionale; uneori apar și discipline intermediare, între geografie și alte științe (plus cele între unele discipline geografice).*

Geografiile teoretice pun accent pe legi, procese și sisteme (ierarhice) specifice, iar pentru student, accentul cade pe exersarea logicii. Disciplinele regionale includ multe nume proprii și chiar multe aspecte statistice, pun accent adesea pe memorare. (Am găsit, mai de mult, într-o carte, străină, de geografie, termenul de „ghiveci” geografic, iar la noi se răspândise, în liceu, noțiunea de „geogravarză”; oare de ce?)

În continuare, cele două categorii, metoda și metodologia, trebuie să fie cât mai diferențiate, pentru fiecare disciplină și capitol, până la fiecare lecție, dar urmărind scopul amintit mai sus.

2. Cursuri geografice speciale

Acestea sunt introduse, cel puțin inițial, pentru anumite specializări, cum ar fi și „Geografia turismului”. Ele se adresează inclusiv unui public mai larg. Scopul lor este dublu: să formeze anumiți specialiști, de exemplu, ghizi turistici adevărați și să contribuie la pătrunderea geografiei (cultural și științific) în marele public. (O anume noutate, chiar o descoperire, care nu devine cunoscută sau chiar „cerută” de marele public, nu are efect practic, deși reprezintă o realitate.)

¹ S. Mehedinți (1941), *Metoda și metodică*, în „Cercetări și studii geografice”, seria a II-a, I, 1937-1938, București, p. 3-28.

Aici, o concluzie este necesară: *un asemenea curs nu poate fi făcut de „începători”*; aceștia ar conduce, după o expresie a geomorfologilor francezi (vezi p. 18 din Curs), la o balcanizare în plan instituțional, sau, zicem noi, la ghiduri turistice tip „National Geographic Traveler” (vezi p. 20 din Curs).

3. *Specificul cursului „Relieful, resursa de bază a turismului”*

Abordând relieful în folosul turismului, am urmărit câteva obiective care, expuse prin anumite metode și metodologii, să se inoculeze cu claritate în rândul obiectivilor, sau al marelui public. Aceste obiective sunt:

1) **diversitatea și rolul reliefului și mai ales rolul multor forme de relief, în viață și în mediul natural, dar în special pentru un turism cultural-științific;**

2) **cui ne adresăm prin acest curs;**

3) **ce și cât abordăm (din geomorfologie) și cum procedăm.**

Important este faptul ca, de la început, să insistăm asupra rolului reliefului în general în viața noastră și apoi în turism. Să precizăm astfel:

• **rolul reliefului în sistemul „mediu” de viață, sau în mediul geografic, ca bază și element ale acestui mediu;**

• **relieful este patrimoniu național-internațional;**

• **multe forme de relief au o serie de caracteristici benefice (care interesează pe oricine): practice, culturale, științifice, estetice etc.**

• **caracteristicile și, mai ales, diversitatea formelor și proceselor de relief sunt încă, în general, necunoscute de către publicul larg, de către cei care organizează excursii, sau de către politicienii care „hotărăsc”(!) etc.;**

Ca urmare, în prezent, este necesar să „pulverizăm” în rândul marelui public aspectele esențiale ale reliefului în viața noastră. Noi am încercat să facem această popularizare prin cei care practică turismul în masă, prin turiștii tot mai educați, care devin cu timpul un fel de „geografi”.

4. *Completarea cursului cu lucrări practice sau/și seminarii*

• **La toate disciplinele geografice, cursul ținut la catedră este completat de lucrări practice, seminarii, referate și practici de teren.**

• **Astfel, geografiile teoretice au nevoie, dominant, de lucrări practice și de teren, pe când disciplinele regionale, ce conțin multe denumiri, sunt completate, determinant, de seminarii și referate. Dar, de la început, trebuie accentuat faptul că geografie și geograf fără o practică de teren nu există, deoarece adevăratul laborator sau suma laboratoarelor geografice este terenul (vezi și p. 319 din Curs).**

• **La cursul nostru, fiecare student realizează câte o oră de seminar propriu-zis (discuții împreună cu asistentul) și o oră de lucrări practice-referate, de asemenea, sub supravegherea asistentului, dar pe care le**

continuă și „acasă”; se adaugă practica de teren (vezi cap. IX-XII, p. 321-476).

5. Cu ce începem?

- **Orele de seminar-lucrări practice nu încep, cum cred unii, cu prima lecție din curs, deoarece aceste ore au scopul de a „ajuta”, în mod cât mai practic, printr-o activitate individuală, înțelegerea și completarea aspectelor esențiale, practice și teoretice, ale cursului.**

- **La acest curs, începem deci cu lucrări practice-referate (dar în paralel și cu seminarizări) despre morfosituri (și peisaje geomorfologice) și despre stațiuni geografice² situate pe, sau în cadrul unor morfopeisaje, sau pe un loc unde se interferează mai multe peisaje și de unde se văd, în exterior, și mai multe. Prin acestea, studentul trebuie să-și însușească, în mod practic și teoretic, recunoașterea în teren a acelor forme de relief cu atracție turistică și a acelor morfopeisaje în care te poți odihni și recrea privind în toate direcțiile.**

- **La prima oră se repartizează, sau se alege, de către fiecare student, câte un subiect: un morfosit (sau un peisaj) și câte un referat privind o geostațiune²; la aceste două subiecte, studentul va lucra aproape tot semestrul (în „laborator” și acasă), inclusiv în paralel cu seminarizările propriu-zise.**

În continuare, se mai folosește și o a doua ședință pentru prezentarea concretă a câtorva exemple de geomorfosituri și peisaje geomorfologice, în care se va discuta despre calitățile acestora pentru atragerea de turiști și despre modul, cât mai adecvat, de a fi prezentate turiștilor.

- **Se trece totodată și la seminarii, efectuate după problematica rezumatelor model din partea a III-a a Caietului (Rezumate), alegându-se însă, pentru discuții, numai câte o problemă, sau mai multe. Nu se renunță însă la lucrările practice de tip referat (morfosituri sau peisaje și stațiuni geografice de recreere, sau geostațiuni).**

- **Fiecare ședință se împarte, deci, în două părți: o oră activitate la referat și o a doua oră, seminarizare.**

6. Atenție!

La p. 21 (a, b, c) din Caiet se arată că rezumatele au fost făcute cu 2-3 scopuri, unul fiind cel de „a învăța” mai rapid. Desigur, fiecare are modul său de a învăța. Dar un scop ni se pare sigur: nu „papagal”, ci rațional. Studentul nu trebuie să devină o enciclopedie ambulantă, memorând rezumatele sau un curs, ci un profesionist competent, cu aptitudini și abilități (vezi și p. 71 din Curs, „Cap. IX”). Enciclopedia stă în bibliotecă și, în 5 minute, cauți și găsești în ea cuvântul ce te interesează, Dar, ideile pentru rezolvarea unei probleme noi ți le dă numai un profesionist abil.

² Vezi p. 481-482 din Curs, *Rezervații geografice*.

Ca prim pas, el citește rapid rezumatul, apoi alege unele probleme; le gândește și le judecă în mod concret; își formează propriile idei. Dacă simte că nu are destule date și mai ales argumente, merge la lecția din curs. Totodată, este bine să ne stabilim un scop îndepărtat, pozitiv, respectând cele de mai sus, urmărind, eventual, și pe alții care au reușit în viață. Încă un pas; nu uita niciodată definițiile de bază ale obiectului studiat, căci în ele este indicat și scopul! Unele dintre aceste definiții se găsesc la sfârșitul cursului de bază, altele le indicăm mai jos.

Definiții:

Geomorfologie turistică = știința formelor și proceselor geomorfologice cu atracție și interes turistic.

Geografia turismului se ocupă cu aspecte privind: echipamente, locuri de cazare, fluxuri, frecvența, motivații, distanțe de parcurs, stațiuni sau localități oarecum specializate, locuri privilegiate, conținutul social și economic al acestora (turism popular sau de lux), mijloace de transport, reprezentativități, efecte și factori de poluare (R. Brunet).

Drumeție = călătorie, turism Marele Dicționar Explicativ (M.D.E.)

Turism = 1. Artă de a face un tur (un înconjur), în raport cu o zonă, loc, oraș etc.; 2. Voiaj moral, instructiv și civic, făcut „la pas” și de plăcere. Chiar unele deplasări la rude, prieteni, în vacanțe, sport, pelerinaje etc. sunt socotite turism; 3. Deplasări sau drumeții de plăcere, dominant prin natură, singulare, dar mai ales în grup, inclusiv de interes profesional, însă cu dublu scop: de relaxare și de a privi (și a cunoaște) locuri, oameni, obiceiuri și cât mai multe fenomene și procese naturale, dar și de a menține o formă fizică sănătoasă; 4. (Larousse, 1966). Acțiunea de a voiaja pentru agrement și de a cunoaște cu altă lume. Ansamblul unor chestiuni de ordin tehnic, financiar sau cultural, care ridică, în fiecare regiune sau țară, un număr mare de persoane care fac voiaje de agrement; 5. (M.D.E., 1972). Activități cu caracter recreativ sau sportiv, parcurgând pe jos sau cu diferite mijloace anumite distanțe spre a vizita regiuni pitorești, localități, obiective naturale, istorice, economice etc., în timpul liber.

EXEMPLU CONCRET DE ALEGERE A SUBIECTELOR pentru lucrări practice (1 și 2) și seminarizare (3):

1. Lucrare practică și referat: *Caracterizarea morfositului „Tigăile din Ciucaș”* (vezi p. 639, Curs). Se efectuează în prima oră din ședințele de „seminar”, dar și acasă, sau în bibliotecă, timp de 6 ședințe, sau 12 ședințe comune cu al doilea referat.

2. Lucrare practică și referat: *Crearea unei stațiuni geografice de odihnă (geostațiune) la Muntele Roșu – Ciucaș. (Se consultă p. 450, 643-652 și 653 din Curs). Se efectuează în ultimele 6 ședințe de „seminar”, sau în 12 ședințe comune cu primul referat.*

3. Temă de seminarizare, preluată din rezumatul cap. VII: *Caracteristicile podgoriei Pietroasele, cu accent pe relief, climă și tipuri de vinuri (se consultă cap.VII, p. 225, 227, 235-236, 255-259, din Curs). Desigur, fiecare student alege alt subiect sau temă. Se efectuează timp de 13 ore, în a doua oră a ședințelor de seminar-lucrări practice.*